

1.

A kastély ablakredőnyei csukva voltak. Gábor bent aludt az öreg Walter egykori hálószobájában, ez most, a nábob halála után az övé lett. Az özvegy a szalonban a kis asztalkánál kézimunkázott; mindegyre elbóbiskolt, s csak arra riadt föl, hogy a feje a mellére csuklik. Ilyenkor apró kis horkanással tért magához, és sietve szúrta bele a tűt a kék mintákkal berajzolt vászonba. Nehéz délutáni csönd töltötte be a házat, a törülgetőlányok viháncolása, a szakácsnő pörlekedése és az inas hangoskodása nem hallatszott be a konyháról a szobákba. Elöl az udvarból most fordultak ki a kocsik, gabonát fuvaroztak, tavalyi termést, az állomásra. Hátul a kertben még aludtak a munkások a napon. A fenyők közt rigók szóltak, és távolabb, az erdőben, kakukok.

Péterke lassan átmászott a szobája ablakán a csukott folyosóra. Lábujjhegyen a csarnokba lopódzott, óvatosan lenyomta a nagy, üveges ajtó kilincset, s a hűvös terembe egyszerre beáradt a kertí zsongás és a tavaszvégi langyos levegő. Vigyázva húzta be maga után az ajtót, végiglépkedett a veranda piros kókuszszőnyegén, a lépcsőig. Önnét visszafülett. A szalon ablaka az első volt a veranda mellett jobbra, s mögötte nagyanya ült a varróasztalkánál, bóbiskolásában is éberén figyelve a szentségtörő zajokra. De most épp mélyebbet szundított a félig kész richelieu oltárterítő fölött. Péterke lement a lépcsőkön, pár lépést még lapulva haladt a széles út csikorgó kavicsain, azután beugrott a pázsitra és elrohant. A szűrősvégű, foszlottszerű, hosszú jukkalevelek sokáig ingtak utána.

A kert végében, a mohos, korhadozó félfájú kapun már várták a barátai, Jóska, a gépész fia, és Tóni, a bakter kamasz gyereke. Terka lejjebb az erdőszél tövében ült, a magas bükköktől csak barnásszőke haja látszott, és egyik, kissé fölemelt vállán a piszkoskék rékli.

— No, mehetünk,— rendelkezett Péterke. A három fiú és a kislány elindult az erdőn át a turjántó felé.

Túl az erdőn, melynek sűrűjében fagylok cserregtek, tömötten, zölden nyújtózott el három kerek tavával a nádas. Arafelé már a fák is ritkultak, nyár és fenyő és ákác után vékony nyirek következtek, s elszórt fehér törzseik közt átsilant az ezüstsínű víztükör. Az egyenes ér fölött, a nád keskeny ösvényen el lehetett látni a túlsó partra, ahol friss rozsok hajlongtak a könnyű fuvalomban és tanyák piros teteje integetett barátságosan. A gyerekek levetkőztek, ruhájukat a galagonyabokrok tövébe rakták, s a langyas sárga fővényen

elfutottak a tóhoz. Jóska és Tóni egyenesen belerohant a nyugodt vízbe, mely egyszerre megtört, s ők eltűntek a nyomukban támadt csillogó permetegben. Mire előbukkantak, már a mélyben lubickoltak, ott, ahol esténként fekete szárcsák szoktak úszkálni. Később belevesztek a nádba, vadászni, madártojás után.

Terka és Péterke csak a lábukkal próbálgatták a vizet. Térdig belegázoltak, de hideg volt, és a tiszta, gyűrűs tófenéken piócák tekeregték. Kimentek a partra, leültek és játszani kezdek a homokban.

— Szeretném, ha kibontanád a hajadat.

A kislány kiszedte varkocsából a tűket, hátrazilálta a haját, mely lefolyt a feje körül, a válláig. Abbahagyták a játékot is, úgy ültek egymás mellett meztelenül, jóleső tétlenségben. A lány a fűvénybe túrt, átszítálta ujjai közt a sárga port.

Mögöttük a kék égen a nap egyre jobban az erdő fölé hajolt. Messziről kurjongás és vad dobogás hangzott, úsztatni hajtottak a szemközti parton a legények. Nemsokára megmozdult a nád, a fiúk jöttek lihegve, vérző combokkal, ahogy föl-szúrták a bőrüket a torzsok. Izgatottak voltak és hangosak, még a kalandok lázában égve; míg lármázva, egymást túlkibálva élményeiket mesélték, Péterke a galagonyák felé figyelt, ahol Terka most húzta magára, fején át, kapalózva vékony karjaival, harangforma kék kartonszoknyáját.

Leszárították a fiúk is, magukra kapták a ruhájukat, s indultak haza négyen az erdőn át. Alkonyodott lassan. Rózsaszínű lett az ég s egyszerre megcsapta őket a bódító, langyos akácillat. Párosával mentek, elől Jóska és Tóni, hátul Terka és Péterke. Kézenfogták egymást és énekeltek:

Megvágтам az ujjam, jaj de fáj,
Fügefalevelet tettem rá,
Fügefalevele, gyógyíts meg,
Te meg kisangyalom, csókolj meg.

De mikor a kastély magas kerítését meglátták, halkabbra fogták, majd elhallgattak egészen. A kapunál elbúcsúztak. Homály volt már, halványlilás, és mire a fordulóhoz ért, Terka alakját már nem lehetett tisztán kivenni. Csak a kis szoknya himbált, harangformán, egyre távolodóban. Aztán eltűnt az is.

Sötétség terjengett a kert fenyői alatt, de távol világítottak az erdő akácai. A kastélyablakok redőnyeinek át kiszűrődött a villanyfény. Az út két oldalán Adám és Éva örködött, — mohos gipsz szobrok, — fölöttük hazatérő darazsak dongtak. Péterke siető léptei alatt kavicsok csikorogtak. Hirtelen megállt. A nagyszalon felől zongoraszó hallatszott, könnyű, lepke hangok, olyanok, mintha virágok kelyheiből szállnának elő. A bukszusok fölött libegtek a zene foszlányai, és elvesztek aztán, a fenyők ágai közt, amint a csarnokba lépett.

Nagyanyja a konyhán volt. Besietett nagybátyjához a nagyszalonba. Csak a zongora fölött égett a lámpa, s az óriási

goblenen a falon a nagykalapos, karcsú hölgyek mozogtak, kecsesen, hajladozva, csokorral a kezükben, a muzsika ütemére.

— No, hol jártál, kisöreg? — kérdezte Gábor és becsukta a kottát.

— Ó, csak a szőlőben sétáltam egy kicsit, — hazudta. A zongorához ment, tudákosan elolvasta a darab címét. „Naila, Valse.”

— Nem tetszik tovább játszani?

— Nem, mára elég volt. Hanem emlékezel még Marietta néniére? Holnapután jön.

Hirtelen meggyorsult a szíve verése. Még kérdezni akart valamit, hogy zavarát leplezze, de már nem lehetett: az inas kitérte az ebédlőajtót, mentek vacsorázni.

2.

Sokáig nem jött álom a szemére. A szoba áthatolhatatlan sötétjébe bámult.

Ez a szoba, egyik oldalán a csukott folyosóra néző ablakkal, másikon a nagyanya hálójába nyíló ajtóval, Gáboré, a nagybátyjéé volt annakidején. Akkor ő fönt lakott az emeleten, mely egy kövezett folyosó és egy boltíves terem fölött emelkedett, a kastély végében; még Mária Terézia vadászkastélyának volt a maradványa, és amikor a házat újjáépítették, meghagyták, kegyeletből, és emlékek is, hogy legyen mivel büszkélkedniük. A nábob halála után Gábor, az általános örökös, beköltözött a családfő elhagyott hálótermébe, az ő helyére meg Péterke jött le az emeletről, ahol eddig változatlanul komor félelemben telt el minden éjszakája. Édesanyja, aki a háború bizonytalanságában menekült vissza a szülői házba, ott halt meg a benső szobában, ott is ravatalozták föl, és a fiú nem tudta elfelejteni többé a drapériák nehéz suhogását, a koszorúk, csokrok fonnyatag szagát és a siratóasszonyok álmos, hadarásba fúló, majd jajgatva fölcsapó imádságait. Éjjelente gyakran látott fehér árnyakat végigsuhanni a szobán, hallotta a padló panaszos nyikorgását, és megismerte a különös, fátyolos látogatókban édesanyját. Az árnyék szelíden hajolt fölé, szomorú fényekkel két nagy, barna szemében, de ő vad rémülettel rántotta magára a takarót, kiverte a veríték és fuldokolva kiáltott segítségért. Lompos zajjal nyikorgott a szomszédban az ágy és a konyhalány álomtól kásás szájjal szólt át hozzá: „No, mit félsz, hisz itt vagyok.”

Nagyapja halálával mindez végetért. Gábor bátyja szobája sötét volt, de barátságos legalább, és a kísértetek nem látogattak be ide.

A nábob halálára jól emlékezett, hisz alig múlt fél éve, hogy eltemették. A püspök végezte a szertartást, a nép az egész környékről összegyűlt, megszámlálhatatlan sokaság kíséerte az úri hintók után a gyászkocsit és a garádfalvi dalárda

énekelt. November volt, hideg és felhős. Harmadnapra leesett a hó.

A család föllélekezett, sietve szétesztották az örökséget, Lajos bátyja, Evelin néneje új birtokukra költöztek, s ők hármán, Gáborral és az özvegygel, magukra maradtak a hatalmas kastélyban.

Karácsony után pár napot náluk töltött Marietta néni, ő volt a gyász után az első vendég.

Péterke nyugtalanul forgolódott ágyában. Egy téli nap jutott eszébe. Gábor délután lefeküdt és ilyenkor őt is a szobájába parancsolták, pihenni, mert vékony és nyughatatlan gyerek volt, s az orvos, a rángatózó homlokú Szabó doktor sok alvást ajánlott a piros vascsőpek mellé.

Ezek voltak a legelviselhetlenebb órák. Titokban folyóiratokat halmozott fel az ágy alatt, azokat lapozgatta nagy unalommal, de nagyanyja számtalanszor rajtakapta, elkobozta kincseit és összeszidta. Így azután sokszor üldögélt elkeseredetten a keskeny heverőn és a havas kertet bámulta fájó szívvel. Szemközt pár magas fenyő állt, a hó vastagon beváltázta águkat. Ha szél kerekedett, ezek a vattacsomók megcsúsztak és lehulltak. Ilyenkor ötlötte ki keservesen azokat a német mondatokat, amiket vacsora alatt mondott, mert akkor csak németül beszéltek, hogy tanuljon vele. A mondatok rendszeren hibásak voltak és ő fülig pirult, ha Gábor jóindulatú fölényvel kijavította.

— Micsoda faksznik ezek, — mérgelődött nagyanyja, ürügyet adva Gábor oktatásának.

— Teljesen fölösleges, hogy röstelkedj. Kezdetben mindenki ejt hibát, és az csak nálunk magyaroknál szokás, hogy kinevetik érte az embert. Mondhatom, buta szokás. Mikor én Berlinben voltam...

Gábor mélységesen megvetette a magyarokat. Péterke nem mondott ellent. Rajongott a huszárokért és a bajuszos Rákóczi Ferencért, de nagyanyja előtt nem szólhatott. Gábor kapható volt vitákra, de nagyanyja rögtön letorkolta: „Eh, mit tudod te azt. Különben is, taknyos gyerek vagy és hallgass a neved.” Péterkét sértette ez a fölfogás és szívesen menekült tőle Gábor szabadelvűségéhez. De ilyenkor vacsoráknál megadta magát, főképp a némettől való elszánt és föloldhatatlan félelmében. Ahitattal hallgatta a berlini történeteket, és hogy a németek mennyivel kiválóbbak, mint a magyarok; fényképeket kért és fontoskodva szemlélte végig nagybátyja gyűjteményét, múzeumi szobrok és festmények képeit. Ezek közül sok ábrázolt félig vagy egészen meztelen nőket. Péterke egyforma hosszú ideig nézte valamennyit, de igazán csak az aktók érdekelték. Mikor aztán ágyba került és elmondta az esti imádságot, heves lelkiismeretfurdalást érzett emiatt.

Azon a téli délutánon ép szobájába készült a kelletlen, kényszerű pihenésre, mikor Marietta néni utánaszólt.

— Wilst du mit mir kommen?

Ó, hogyan ment volna! Rohant a kabátjáért és a sapkájáért, és diadalmasan kiáltott vissza nagyanyjának:

— Marietta nénivel sétálni megyek a szőlőbe.

— Igen, én hívtam, úgy-e el tetszik engedni? — És már tuszkolta is ki maga előtt a csarnokajtón.

Kint aztán fölszabadultan összenevettek.

— Ugyan mit ül bent ebben a gyönyörű időben! Hízni? Nem szép az, amikor egy fiatalember olyan, mint egy malac.

— Persze, — vágta rá fölényesen. Még sok másról is beszélgettek, de arra már nem tudott visszaemlékezni. Talán akkor se figyelt a szavakra végtelen büszkeségében és boldogságában. Mariettát nézte egyre, sátoros barna haját és sötétkék tavas szemeit; a szemek végtelenjében elveszett a napfény és a haj szeszélyes fürtjei között könnyű kis szelek játszottak. „Ó, ha nagyobb lennék és nem kellene néninek szólítanom!” — gondolta vágyakozva és egyszerre vad féltékenység fogta el nagybátyja iránt. Megragadta a lány jobbkezét és szájához szorította. Marietta ráemelte kék szemeit, a másik kezével megsímogatta a fejét; aztán hirtelen ötlettel lehajolt, megcsókolta és elszaladt, be a házba, mert már egész a kastélynál voltak.

„Elfelejtett?” — tanakodott most, pedig kint az óra már elverte az éjfelet. „Nem, nem felejtett el, visszajön, a drága, a drága!” Egyre ezt hajtogatta magában: „a drága”, — lázban újra, mint kint a féli kertben.

Ekkor eszébe jutott a mai délután, Terka és a turjántó. Méltatlannak, megszegyenítőnek, ostobának találta. „En, aki őt várom! Ha tudná, hogy meg tudtam feledkezni róla! De ezt sose fogja megtudni, nem, soha!” Terka most neveltséges volt vézna testével, kócos hajával, szegényes ruházatával. „Ő ki mondhatatlanul szép és a ruhájából édes illat árad.”

Leszámolt, kérielhetetlenül, az éjszaka csöndjében, megtagadta és megvetéssel kihajította magából, úgy, ahogy haszontalan emlék gízgazokat vetnek ki egy friss májusra tárt ablakon izgatott kezek: menjetek, és ne térjetek vissza többé!

Hirtelen elálmosodott. „Még nem mondtam el az esti imádságot”, — riadt föl, de mindjárt le is zárta dacosan a szemeit, hogy el ne mulassza a képeket, melyek csukott pilláira rajzolódtak, s melyeken libbenő, átlátszó fátylakban Marietta táncolt holdfénynél egy tündéri kertben, messzi zene ütemére; a zene az volt, amit ma este hallott: „Naila Valse” — és Marietta teste világított a föllibbenő selymek közt, olyan fehéren, mint amilyenek a ruhátlan asszonyok márványszobrai a berlini képeslapokon.

3.

Aki másnap fölkel, új ember volt, aki leszámolt a múltjával és nem törődik, csak a jövővel. Eddig szívesen lustálkodott ébredés után. Ma fölébredt a munkások első csákányütésére és sietett nagyanyja hálóján át a fürdőszobába. Az öz-

vegy háromtáblás tükre előtt állt, a hamis fonatok tornyos, vastag koszorúit illesztette barna csonttűkkel vékony, csapzott hajához.

— Hát ez már megint mi? — szólt hátra és a rajtakapottság habozó haragjával, — mi dolgod van ilyen korán?

— Semmi — válaszolt sietve, félve, hogy visszaparancsolják, — csak fölébredtem már és nem való lustálkodni, nagymama mondta.

— De rádjött egyszerre a buzgalom.

Ezt már alig hallotta. Bezárta maga után a fürdőszoba ajtaját. A páras melegben kényesen vibrált a napfény. A kádban ott volt még nagyanyja után a langyos víz, zölden és illatosan a fenyőtablettáktól. Máskor ő ebben a vízben szokott megfürdeni, hogy maradjon meleg még a nagybátyjának is. Most is megállt a kád mellett, lehúzta és a heverőre hajította az ingét, de nem lépett be, hanem hirtelen elhatározással fölrántotta a láncot és leengedte a vizet. Megszégyenítőnek találta, hogy más után fürödjen, mint Ő utána. A tus alá állt és sokáig engedte testén végigfolyni az egyre hidegebb zuhatagot, míg egészen fölfrissült és már nem is kívánta a meleget. Arcát aztán megmosta Gábor illatos szappanával, és sokáig fésülködött a tükör előtt. Aztán sietve fölöltözködött, megigazította inge hajtokáját, cipőit még jobban kifényesítette egy lábszőnyeg bolyhos sarkával és kilépett a gőzös fürdőszobából. Nagyanyja már nem volt a hálóban, az ablakok nyitva voltak és a tornáccon túlról az ákácok integettek be dús, fürtös ágaikkal. A virágok körül dongtak a méhek.

Az ebédlőben várta a reggeli. Lassan, kortyolgatva itta a tejét. Eddig szégyelte a nagyok teája mellett, de most eszébe jutott: „Ő is tejet kért, friss, reggeli fejést, ami langyos még és gyöngön habos a tetején.” Ez megnyugtatta és örömmel töltötte el, újra olyan valami volt, amiben csak ők ketten tartoztak össze.

A tálalóból áthallatszott nagyanyja kulcsesomóinak csörgeése. Zsebregyűrte a maradék süteményt és kirohant a kertbe.

Ott már javában dolgoztak a munkások.

Két kocsis kaszálta a pázsit fűvét, a friss szénát meztélábas szolgálólányok húzták össze nagy fagereblyékkal kerek petrencékké. A kertészinas a főútról nyíló ösvényeken motozott a sarabolóval, kézzel ráncigálta ki a szívós tarackot, és ha a taligája megtelt gyommal, eltolta a tamariszkuszokon túlra, ahol egy igáskocsi várakozott a szemétre. Egy ideig nézte ezt, majd arrafelé ment, ahonnét a csákányütések hallatszottak.

Itt idegen munkások hordták a domboldalra a vöröses szikladarabokat. Ing helyett fekete és csíkos trikó volt rajtuk, szabadon hagyta vállukat és karjukat, melyet barnára sütött a nap. A sziklák közé kövirózsákat ültetett egy hónapszámoslány.

Péterke a régi kertre gondolt, ahogy nagyapja életében volt. Ákácok burjánzottak vadon és szabálytalanul a dombon,

csalánok sűrűje a domb tövében, szeszélyes, nyurga tenyészet volt ez, olyan bozotos, hogy mögötte a vadszöllővel befuttatott filagória se látszott. A dudvák, csalánok, бүrkők most eltűntek, barátságos ösvények vezettek föl a száletlihez a szirtek közt, sárga kavicsal behintett kis utak a karcsú, délszakias piroslevelű bokrok mellett. Alul a betonfenekű mesterséges tó üres volt még, de fönről már hallatszott, ahogy a tágas fürdőmedencébe zuhog a víz.

Föltúrt szoknyás lányok mosták ennek az alját szálas sikálókefékkel; visongva ugráltak el, ha a kertész elfogta tenyerével a csó száját és sziporkázó sugárban rájuk zúdult a jéghideg víz.

Péterkét ez máskor rendkívül érdekelte volna, de most nem találta örömét benne. „Itt Ő fog fürdeni” — gondolta áhitattal. Megállt, lehunyta szemét és elábrándozott. „Igen, este lesz, holdfény, s Ő akkor lassan lelépked a lépcsőkön, aztán beleveti magát a habokba, de úszkáló teste látszani fog a vízen át, és feje is, melyet karcsún emel ki; itt fog fürdeni, és én látni fogom a buszusok mögül.”

A kertész most észrevette és csöndet intett a lányoknak. Aztán a medence falán, a tetejükön kiszélesedő oszlopok íves amfóráiba földet szórt és rózsaszín törperózsákat ültetett. Hátrább, a medencén túl is rózsák virultak, széles ágyasban magas bokrok dús virágokkal, fehér, sárga, rózsaszín és piros, égőpiros és bordóvörös rózsák, s a rózsák közt aranyba játszó, zöld, halványkék és lila üveggömbök ragyogtak. Frissen nyírt pázsit következett a rózsákon túl, jázminok foltjaival és a fenyők alatt pipás törpékkel, pirospöttyös, kényelmes ülést kínáló gombákkal és fodros szoknyájú, táncoló tündérekkel. És messze, az orgonák sövénye előtt a ciprusok búsongtak, köztük a félmeztelen, fehér Diána kémlent szeme elé emelve kezét a távolba pórázon vezetett vadászebével. A főút két oldalán pedig a régi, mohos, vándorbotos, búzakalászos Ádám és Éva őrizték az elmúlt időket.

Péterke sokáig bolyongott a kertben. Észrevétlen mult el a délelőtt, míg megszólalt a kastély tornyában a harang, tiszta csengéssel jelentette az ebédidőt.

Délutánra megtelt a medence és lent a tó is. A víz tükre fénylett a napban, majd rávetődtek a fenyők csúcsos árnyékai és közeledett az alkonyat. Enyhe fuvalom ingatta meg a tamariszkuszok téglaszínű ágait. A kapu felől újra meg újra fölhangzott a hívó kakukkolás, de Péterke nem válaszolt, Jóska, Terka, turjántó: a tegnap volt ez, nem az ő világa többé. „Sétálni megyünk újra, és Ő újra megcsókol engem, a szájamat fogja megcsókolni és nem szalad el utána, mint ahogy akkor elszaladt.”

A nap pirosan sütött át az orgonák fölött, majd lebukott, a kertre lilásan borult rá a domború ég. Az erdő felől ének-szó hangzott, szomorúan tanácstalanul, egyre távolodóban.

Megvágtam az ujjam, jaj de fáj.
Fügefalevelet tettem rá.
Fügefalevele, gyógyíts meg.
Te meg kisangyalom, csókolj meg...

Szívét szomorúság fogta el. „Ha tudná, mennyire szeretem, hogy mi mindent hagytam el érte!” Szeretett volna leülni a sziklára, a tó fölé, magányos, szóltan mélabúban. Meszsziről Grieg bánatos dallamai szállnának, és a szomszédokat oltó madarak szárnyai lágyan csobbantanák meg lent a szelíd vizet.

S valóban, messze zene zendült, de nem Grieg, ezek a hangok úgy szálltak, mint pelyhek vagy mint lepkék, könnyű és játékos pillék, virágok és ágak, rózsák és jázminok, tamariszkuszok és Diánák fölött.

A ház felé indult. A leeresztett redőnyök résein villanyfény szűrődött ki és áradt a zene, a könnyű, könnyelmű, táncos és édes: „Naila, Valse.” A fenyők alatt a tündérek fodros szoknyái libegték és a ciprusok közt könnyű lábát kerin-gőre emelte a félmeztelen Diána.

4.

A fenyők alatt a hosszú asztalra már föltették a fehér damaszt terítőt és középre a finom csipke futókat. Konyhalányok hordták a tálalóból a kék és aranyszegélyes tányérokat, inasok igazgatták csúcsosra a szalvétákat, s a házvezetőnő megszámlálva adta ki a veretes ládából a gazdagon cifrázott, címeres barokk evőeszközöket. Később a kertész jött a két bujtárfiúval, ölelve hozták a szegfűt, rózsát és az aszparáguszok dísznek tördelt ágait.

Alkonyodott. A nap az orgonákon túlról ontotta vörös sugarait, melyek szívárványosan porlottak szét a kristálypoharak szélein és mégegyszer elhitették az asztalkendőkbe tűzött fehér és alvadtvérszínű szegfűkkel, hogy élnek. Aztán a torony árnyéka rávetődött a kertre, dongva szálltak haza a méhek és a gyöpön csillogni kezdtek a lehullt jázminsziromok sűrű csillagai.

„Már bizonyára elindult, — gondolta Péterke, — már úton van, és nemsokára látni fogom őt”.

Lesétált a kert végébe, ahol már az erdő illata érzett. Fönt az ágak közt vadgalamb bűgött. A parknak ebben a vad zugában különös, fojtott varakozással volt tele minden, az éjszakára várt és a szerelemre. Sötétedett. A kastély előtt a dobogón sorra álltak meg a vendégek kocsijai. Péterke a tó fölé hajolt, megigazgatta nyakkendőjét és sokáig nézte arcát a víztükörben. Aztán nyakig merítette fejét a lekonyuló ákácágak puha virágai közé, teleszívta illatukkal tüdejét, míg el-

bódult és jólesően szomorú lett. „Ó miért nem mehetünk magunk, távol idegen szemektől, hogy karjai közé temetkezhetnék, karjai közé, melyek puhábbak és illatosabbak az ákácvirágnál!”

S ekkor a ház felől könnyű dallam szállt, futó próba csupán, ahogy a gyakorlott ujjak még egyszer végigfutnak a billentyűsoron: „Naila, Valse”.

Csordultig telve boldogsággal és fájdalommal, kitérta karját és fölnevezett az égre, mely az alkonyat színjátéka után újra kék volt. És ragyogott az esti csillag.

S ez a csillag mérte egyre erősödő fényével a percek múlását, a percekét, melyek egyébként lassan és jeltelenül folytak el a kert fölött. Egész sötét volt már, s mikor a fiú újra elsétált a tó mellett, a fekete vizen már csak még feketébb árnyék mutatta alakját. Mögötte, a kerítésen túl, hallgatott a méhes. Aztán egyszerre vad berregés hangzott, a fák közt, a bokrok fölött éles fénycsóva vonult el, aztán megállt és beborította vakító világosságával. Riadtan kapta szeme elé a kezét, úgy nézett hunyorogva ujjain át, látta a veranda előtt a lapos, hosszú sárga autót; most csapódott az ajtó, a volán mellől Marietta ugrott ki, nyúlánkan, gyönyörűen, autósapkája alól kicsorduló rendetlen fürtjeivel; „halló!” — kiáltott, de mégsem jött ki senki; a kocsik nem ide, hanem az udvar felé szoktak behajtani.

Péterke egy pillanaig tétovázott. Tartózkodásról, nemes visszavonulásról ábrándozott egész nap, „nem fogok tolakodni, — ismételte százsor is, — hiszen úgy sem felejtett el, úgyis megkeres”, — s most egyszerre elvesztette önuralmát, nagyot kiáltott esztelen örömeiben és rohanni kezdett a kavicsos úton, a gyöpön, a rózsák közt, melyek töviseikkel belekarmoltak az arcába. De ő nem érzett semmit, csak rohant.

Majd hirtelen megtorpant. A csarnokajtó fölcsapódott, megjelent a vendégek csapata.

A pillanatnyi csöndben szíve hangos dobogásán át is hallotta a kettétört dallam baljós, hanyatló hangjait, mint lángba hulló lepkék, mint szirmok, miket fölkap, fölropit, elszór gonoszul a játékos szél furcsa szeszélye: „Naila, Valse”.

Aztán megjelent Gábor, szmókingban, és hosszú kézcsokkal köszöntötte Mariettát.

Péterke letörölte kezefejével arcáról a verejtéket. A reflektorfény odaszűrődött a rózsabokrokra át. A kezére nézett: véres volt. S az arcán is csurgott a friss vér, verejtékkal keverve, kijózanítóan, sósan, az ajkaira.

A vendégek bementek, a reflektor kihuny. A fiú ottmaradt a fehér és piros rózsák közt, szégyenével, fájdalommal és arcán a szerelem tövisvágtá sebével.

Nagyanya ép akkor jött ki a hálószobából, mikor beosont a csarnokajtón, hogy rendbehozza zilált ruházatát.

— Hogy nézel ki? — rántotta a villanyfény alá, — hol jártál?

— A kertben, — dadogta zavartan.

— Úgy? Ki hallott ilyet? Mint egy ágrólszakadt, nem szégyelled magad? És az arcod, mutasd csak? Nahát egy-kettő, föl az emeletre, majd fölviszik a vacsorád. Így nem mehetsz emberek közé!

— Nagymama... — tiltakozott kétségbeesetten, de hiába. Még látta eltűnni a szalón világosságában, az estélyiruhás mozgalmasságban az özvegy vékony, karcsú alakját. A föl-tornyozott hajzatban csillant az ég és kihúnyt, aztán lebbentek bent a könnyű fehér és rózsaszín selymek, meztelen karok és vállak a csillárok ragyogásában. Az inas jött a férfiszoba felől.

— No jöjjön, Péter úrfi.

Nem mozdult. Az inas keményen megfogta a karját és vonszolni kezdte. Ellenállt. Úgy érezte, most valami rettenetes aljasság történik, és neki nem szabad engednie, ha nem akarja elveszíteni Őt. Haragja és kétségbeesése elvette az eszét. Beleharapott az inas kezébe, kitépte magát a szorításából és kirohant a sötét kertbe. Ott elrejtőzött a jázminok sűrűjében.

Ledült a gyöpre, hanyatt, szemközt a csillagokkal. Lejjebb a jázminok csillagai is világítottak, de esendő szirmaik már hullongtak, rá a fiú forró fejére, földült hajába, és ő végtelen szomorúságában úgy érezte, legjobb volna könnyűvé válni, mint a szirmok, és lehullani, a semmibe, mint a szirmok.

Aztán később, jóval később kigyúltak a fenyők alatt az asztalon az ágas gyertyatartók. Lombokon át látta őket és a vendégeket, amint víg zsvajgással kivonulnak, s az inasok fölhordják a dűsan rakott tálakat. Az asztal végén egy hely üresen maradt, és nem kérdezte senki, ki hiányzik. Középpütt, Gábor mellett Ő ült, és kék szemei ép úgy villantak néha, mint finom ujjain a gyűrűk kövei. A fiú lehunyta a szemét, fáradt és szomorú volt, megváltás volt számára a csöndes fél-álom.

Álmában téli kertben járt és arcán érezte a párás téli csókot. Majd együtt ültek a sziklákon a tó fölött, melyből madarak ittak, és ráharmatozták arcukra selymes, puha szirmaikat az ákácok. „Én megbocsátok,” — mondta magában, és ráhajtotta fejét halmos kebleire; — és lecsukló feje alatt zizzent az apró halom széna, amit a bokor tövében felejtett sietségében a kertészbujtár. Aztán virágos kert terült köréjük, táncoló fejű rózsákkal, pirosakkal és fehérekkel, lepkék szirmos rajával a fényben; ekkor fölneézett és a fenyők alatt, asztalok előtt Őt látta csipkés fehérben, tánca kecses és merész fordú-

latában, majd derékban ívesen hátrahajolva, hogy szétbomló fürtjei közül ruhátlan, vonagló karjai ágas ujjakkal kinyúltak, mint különös indák, mint mozgó, szelíd, csodálatos kigyók. S már lendült is tovább a test, a haj a vállakra visszahullt és lengett elszabadult tincseivel, áttetsző, szeszélyes fátyol, s a szoknya néma harangja alól kivillantak az ujjhegyen tipegő, ezüst topános lábak. De új pillanat jött új mozdulatok varázsával, játszi keringő, fürge, kacér, és suhantak újra már a csipkék, és szállt a dal velük, szállt, mint a lepkék, mint a szirmok, hullva és peregve lassan, hullékonyan, kacagva halva: „Naïla, Valse”.

A zongoránál, amit vacsora alatt kihoztak a kertbe, Gábor ült, átszellemülten, és ujjai alól gyöngyözve patakzott a zene. A dobogón pedig Marietta táncolt, mosolyogva.

A fiú lecsukta újra a szemét, de hunyt pillákon át is látta Őt, amint lejt a virágok táncát, virágoknál kecsesebben. „A drága, a drága” — sügta rajongón még akkor is, mikor fölcsett a taps, mikor a vendégek fölálltak és a kert kavicsai közvetlen közelben csikorogtak. „Észrevesznek!” — riadt meg egy pillanatra, de nem mozdult, hogy mélyebben rejtőzék. „Hadd vonszoljanak elé, — gondolta, — legalább megmondhatom, hogy szeretem. Aztán úgyis mindegy!” De a léptek távolodtak, s ő ottmaradt a gyötrelem magányosságában.

A sétálók nemsokára jöttek vissza. Elöl Marietta haladt Gáborral. Bevárták a többieket.

— Nos, — mondta Gábor, — mindjárt kel a hold. Ha úgy tetszik, mehetünk fürdeni.

— Brávó! Brávó!

Bementek a kastélyba átöltözni.

Péterke szíve hevesen dobogott. Egyszerre elfelejtett mindent, minden szenvedést és megaláztatást, megbocsátó hálaival várta a csodálatos ajándékot: hogy láthatja Őt, álmai teljesülésében: ahogy elveti leplét s elmerül fehéren a holdfényes habokban.

Epp ekkor kelt föl a hold, királyi teljességben, a szerelem párák, bódult, illatos ákácossai fölött.

6.

Lassan szállingóztak ki a csarnokból a vendégek, vastag fürdőköpenybe burkolózva, és fázósan haladtak át a verandán, a halvány lámpavilágnál, melyet az egyetlen, száz és száz esti bogártól körülrajzott égő árasztott. Jöttek szakadozott sorban, lemerültek a lépcsőkön s eltűntek az éjszaka egyéb árnyai közt. Mögöttük Ádám és Éva búsan bámultak a fák fölé, a holdra, üreges, merev szemükkel. Péterke látta elhaladni a vendégeket a medence felé, melynek karcsú amfóráiban petuniák levele remegett. Nehezen múltak a percek, csikordult a kavics a távolodók léptei alatt, aztán kihuny a kastély ablakaiban minden fény és nem nyílt többet ajtó. A

fiú doboló szívére szorította a kezét. A fürdő felől hallatszott néha a víz csobbanása.

„Nem jön”, — gondolta kétségbeesetten, de nem volt ereje elhagyni őrhelyét. Szemei fájtak az álmodástól. Egyre szomorúbb lett. Mintha kelepcebe csalták volna, ahonnan nincs többé menekvés, ahol elveszti mindenét, arcába nevetnek, s ő érzi bőre alatt gyűrűzni a szégyen forró, vérvörös hullámain. „Miért kellett ez?” — vádolta magát, és már lemondott volna mindenről, Róla is talán, az elveszett békéért és boldogságért. De rögtön utána vad félelem fogta el. „Türelmetlenségemben elveszitem Öt, méltatlan vagyok rá, megérdemlem, hogy kivessen a szívéből”. Így gyöttrődött, míg körülötte a jázminszirmok permeteztek és párásan hömpölygött az ákácok illata.

Aztán később, a fiú úgy érezte, egy örökkévalóság után szinte lassan fölnyílt a csarnokajtó, annyira csak, mintha kikémelelnének rajta. Feszülten figyelt. Gábor osont ki, utána Marietta, izgatottan, széjjeltekintve, hófehér fürdőköpenyben. Végighaladtak a gyér világítású verandán, egy percre megálltak a lépcsők aljában, aztán tovább indultak, egymás mellett most már, szorosan összekarolva, a pázsiton át, mely szőnyegként fogta föl lépteik zaját, arra, ahol túl a vadászebes Diánán a tamariszkuszok ágain csurgott le a hold. A fiú egy percre elvesztette őket szeme elől. Előrébb kúszott, s akkor újra megpillantotta őket, már a ciprusok árnyán. Gábor megfogta a vállainál Mariettát, hogy magához vonja, hogy a feje szomjasan rábukhasson a lány hátracsuklott, várakozó fejére. A köpeny lecsúszott a földre, s Ő ott állt a férfihez simulva feszes fürdőruhában, hazug, kacér, céda Diána. Homályban voltak, csak a nő vállán, vállára csorduló haja pár fürtjén reमेgett egy eltévedt holdsugár.

A fiú a jázminok alatt eltakarta arcát. Visszahanyatlott a földre és keservesen zokogni kezdett. Úgy érezte, ezen az éjszakán mindent elveszített, elveszítette az Egyet, aki mindene volt. Mintha egy súlyos kapu csukódott volna be utána, kapu, mely mögött elmaradt a turjántó és Terka, a boldogság és a nyugalom. Mintha bélyeget sütöttek volna ezen az éjszakán a homlokára, jelet, hogy lássák: eljegyezte magát a bűnnel és a fájdalommal, kizárta magát a paradicsomból, és ami ezután jön: arcának verejtéke, hazug képek hiába kerge-tése, semmi és szomorúság. Áruló volt, eladta a szerény valót a tarka csalódásért, csalt és megcsalatott, hűtlen volt és hűtlenek lettek hozzá, férfi lett és szenvedni fog, halálig, megmásíthatatlanul. Ennyi az egész, virágok tánca, „Naila, Valse.” És ami volt, örökre elmúlt és ami lesz, csalódás lesz és szomorúság.

Hanyatt feküdt és megmutatta arcát a gúnyos szirmoknak, aljas árnyaknak, és szirmok, árnyak fölött az örök, hűvös, tiszta csillagoknak.

Rónay György.